

در عیاده اعلامیه (ماریس) غز نمسی اداره خانه

Նամակ կամ որ եւ ինչ գործիքն պէտք է ուղղել

ՄԱՍԻՍ ՕՐԱԲԵՐԹԻ

և ՄԻՍ, ԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՊԱՍԻՍ, Ղարաբաղ, Նահանգական համ

Les annonces sont reçues

à la Direction du Journal "MASSIS"

Galata, CONSTANTINOPLE.

20 1911

ՄԱՍԻՍ

ՕՐԱԲԵՐԹԻ

Բարդախանի և Պաղապի

20 1911

ԲԱՍՏԱՆԱԳՐԱԲԻՐԻՆ

Պայտ և գաւառներ համար արհեստ. 140 Դր

վիշապանայ. 70 Դր

հաւանայ. 40 Դր

Օսար և ինքնակառուցութիւն. 40 Դր

վիշապանայ. 20 Դր

Դրամ և արհեստի արհեստի վալ կընդունուի, 115

Դրամ և արհեստի արհեստի վալ կընդունուի, 115

Տեղական արհեստի արհեստի վալ կընդունուի, 115

կը վերաբերի:

Մանուկանց համար պէտք է գինի ուղղակի

հաւաքում:

ԿՐՈՆԱՓՈԽ ԳԵՂԱՅԻՆԵՐԸ

—Ինչ կ'ըսէ Սուրբ Պարտիկ Տա-
կաւնի փականած կը մնայ ըստանայի
մը տունը, մինչև որ կարելի ըլլայ
իրեն հոգեւորական թորութիւն ու հայ
դաստիարակ:

Օրուան հարցերուն հետաքրքրուողի
մը կողմէ դիտարկեալները այս
հարցումը կ'ուզուի մեզի այն միջո-
ցին ուր վառեն թղթախցիներն մը
կը հարգողները Արարողի գեղի հարկեր
տուն աղայայներուն կրօնափոխու-
թիւնը գիտարարար չբարոյութեան
ու ըստանաւորութեան դէմ դժգոհութեան
պատճառով, և նիկոլիզմային ալ կը
կը անդեկադրուի Պարտիկարարան
իւր Գործակալներէն հարկեր յետոյն
աւելի հարկեր հաւանականութեան ըն-
դունել կ'ուզեն, չհանդուրժելով գե-
ղին ըստանաւորութեան ընթացքին:

Կրօնափոխութեան այս երկու հա-
ւաքական դիմումներուն առեւել, չար-
տեղ զրպիւն հոգեւոր աղային մը պա-
րագայութիւն—որ, ըսեմք երկու բառով,
կը մնայ ուր որ էր ամիսներ առաջ—
և անշուշտ մեր հոգեւոր իշխանու-
թեան մը նոյն մտածումը կ'ունենայ
իր ուշադրութիւնը դարձնելով կրօ-
նային մեծ վառելիքի կողմը: Երբ չու-
րի լայն հոսանք մը կը բաժնորկի կը-
րօնի պարտեզը, զայն կը առնի ճան-
քուն մէջ ընդունի կ'ուզուի, իմէ
ոչ զրպիւնը պատէն սուղուող քանի
մը կաթիլը իւրացնելու հոգածու-
թիւնը կ'ունենան:

Իհն չ'իմացանք իմէ ինչ ըրաւ Նի-
կոլիզմայ առաջնորդը՝ իր թիմին մէջ
պատահած կրօնափոխութեան դէպ-
քան համար, բայց վառայ առաջնոր-
դական փոխանորդը քարոզող ու յոր-
դորներով շանայեր է սերայահիլ Ա-
րարողի գեղացիները, որոնք քիչ մըն
ալ աղքատած կ'ընտան իրենց առաջ-
նորդող հաւատափոխ տեղաբնիկ յան-
կարծական ինքզնուրումէն:

Շատ հաւանական է որ ետ դու-
նան անոնք, եւ թերեւս Գործակա-
լներէն ալ, ըսեմք որ համադրում
մը վրայ հիմնուած չէր իրենց դիմու-
մը, այլ փորձ մը պարզապէս՝ եկեմ
ոչ բարոյական սպառնալիք մը տեղ-
ադրելուն: Բոլոր յանգանակները այս վեր-
ջիններուն վրայ չբեռնադրուելու
համար, ըսեմք իմէ այդ գեղացի-
ներն ալ իրենց որոշումը ինքնուրու
մը յայտ բերին այս փորձով, զոր չար-
տեղացիները իրենց ռաժմովութիւնը, քա-
նի որ հաւատարմ, աւանդապատե-
թիւնը, մայրենի եկեղեցիին պաշ-
տուած աւելի փողովաբանութեան իստե-
րուն մէջ գտնուելու վարժուած են:

ՕՏԱՐ ԷՃԵՐ

ՊՈՒՐԿՈՆԵՆ ՆԱԽԱԲԵՐԹԻՆԸ

ՆԱԽԱԲԵՐԹԻՆԸ ՄԻՐ ՊԱՍԻՍԻՆԻՐԻՆ

Պարտական չղջեցանք մեր հաւան-
քականութիւնը՝ որ 600 է աւելի զոճ
տուաւ ծովով, անշուշտ դեռ չէ կո-
տորցուցած իր չափանշանները Ման-
րամանութիւններն օրը օրին կը վեր-
աւելն քննիչներու սեղանին վրայ: Ֆը-
րանսական կառավարութիւնը քննու-
թիւնը բացած է նաւատարութեան մե-
ջէն որոշելու համար անոնք որ պար-
տականութիւններն մոռցած՝ աւելի ճամ-
բորդներու ազատութիւնը գործին արդե-
րեւած են, յաճախ ստակալի արարչու-
նեցով: Մանրամանութիւններու դե-
ղին վրայ անշուշտ կարեւոր վաւերա-
գիր մը պիտի համարուի հետեւեալ
պատմութիւնը: Գործնականութեան
մէջ Պ. Լիւսիլը կ'ընէ, աղաքին մէջ
էր երկու գաւառները կործնուցած ը-
լալը յայտնելէն ետք:

Քիչերուն ժամը հինգին (Բ. Ե.)
հաղորդ քանի որ վարկիւնն մնացած էր
երբ ահա որ բարկութիւն մը ընդոստ
արթնացաւ: Շատ ճամբորդած ըլլալով

Ինչ, որովհետեւ օրին մէկը չտեմ-
անին մէջ ալիւր չեն գտնուելու ու-
րիշ օր մը տեղադրելու հետ դժուարե-
րէն, պէտք էր որ իրենց կրօնը մէջ-
տեղ նետէին, իրեն. ամենէն խա-
տաւ մասը իրենց հոգիին ու սրտին:

Այդ մարդիկներուն հայ հարկերու
առեւ, պէտք է անուշ տալ նաեւ ա-
նանց մտաւոր պէտքերուն: Կրկին,
աղանալանք զարգացողներն ու զգա-
ցուններն: Հոս է ահա որ կը սկսի կը-
րօն դերը և հաւատափոխութեան
յարգածու գեղացիներն մէջ անոր պա-
տմանաւորութեան բաժնին: Գա-
հաճային չափ վարդապետէն ու վար-
դապետին չափ եպիսկոպոսէն կը
սպասուի համարալի զործունէութիւն
մը այս տխուր երեւոյթներուն ա-
ռեւը: Անոնք որ համար չափի փո-
խելու չափ գիտութեանը կրօնը փո-
խելու ելլող գեղացիները կարգաւ
չեն դիտարկ. զիրքը, լրացիլը օգուտ
չունին անոնց համար խօսքը միայն,
քարոզի ձեւին տակ կրնայ բարեբա-
ր ու շինիլ տպարարութիւն մը գործել
անոնց վրայ:

Ս. Պարտիկարը, վարդապետի կը-
րօնին, Արմաշի անտեղին մէկը ըս-
տանայ ձեռնարկելու առթիւ, իր քա-
նային մէջ մանաւորապէս կը չեղե-
րէն ալ պարզան իմէ Գործակալին նպա-
տակը մի մայր կուսակցութեան եկեղ-
եցականներ հասցնել չէ, այլ նաեւ ա-
մուսնացեալներ, և իմէ արդեն երե-
ւոյն չափ աշակերտներ, որոնք մայ-
րաքաղաքին ու գաւառներուն մէջ ու-
սուցչութեամբ կը պարապին, իրենց
ընտանեկան յարկը կազմելէ ետք
պիտի կոչուին ըստանալութեան:

Շատ բարեբալ յայտարարութիւն
մըն էր այս, որ եկեղեցիին բեմին ու
պատրիարքական բեմին հաւանու-
թիւն, իրական յոյս մը կու տայ իմէ
գահանաներու մտաւորական ու հո-
գեական վիճակը բարձրացնելու ձիւ-
մը կ'ըլլայ վերջապէս, կուսակցութեան
եկեղեցականներէն ամուսնացեալնե-
րուն ալ հոգ տարուելով: Այս բարի
տարամարդութիւնը ու անոր գործա-
դրումը մտաւոր ապագայի մը մէջ
իրենց արդիւնքը ունենան թերեւս,
բայց ներկայի՛ն համար կրօնափոխու-
թիւններն որ կը ծանուցանեն հա-
ղհաւ, զանալիլով թաղումին կամ
պատարանին մէջ ըստանալական կու-
նեցու ճանապարհով մասնաւոր գեղացի
աւելի ընդհանրական ու զուտակի
հանդամներ մը ունեն: Պարտիկար-
անի կողմէ աղաւթ և խառն անդի-
ւորներ, մայրենի եկեղեցիին պաշ-
տուած աւելի փողովաբանութեան իստե-
րուն մէջ գտնուելու վարժուած են:

Գուշակեցի որ աղետը մը պիտի հա-
տնէր: Շուտ մը հագուցուցի տղա-
ներս և խցիկի ընկերներուս հետ կամը-
նակին վրայ ելայ՝ ուր ստակալի երա-
ւանցում մը կը տրեւի:

«Եղբայրներ» կենտրոն և մակդիրները
ծովը լինելու տեղը բան մը որ ան-
հրաժեշտ է այս տեսակ պարագայե-
րուն մէջ, սկսաւ կրկին արագութեամբ
առաջնալը և անկարելի դարձնել
պատման գործողութիւնները, օրով
արդէն բաւական դժուար էին: Վերջը
լսեցի իմէ Տըրքիւնը նաւապետ գիտ-
ած մը ալ միջոցը ձեռք առած էր նաւը
աղաւթուելու պատմութիւնը: Եւ իմ
60 մղոն անդին գտնուող Աւազի կղզին
հասնելու ու հոն խրելու զայն:

«Ինչպե՞ր, դժբաղդաբար, ար-
գելը եղան անոր խորհրդին ձա-
բորդները խմբին մակայիններուն
վրայ յարձակեցան և վատութեան ա-
նեղեցականութիւն տեսարան մը պարզու-
եցաւ: Գտնուող գտնուող մէջ իմ
60 մղոն անդին գտնուող Աւազի կղզին
հասնելու ու հոն խրելու զայն:

«Ինչպե՞ր, դժբաղդաբար, ար-
գելը եղան անոր խորհրդին ձա-
բորդները խմբին մակայիններուն
վրայ յարձակեցան և վատութեան ա-
նեղեցականութիւն տեսարան մը պարզու-
եցաւ: Գտնուող գտնուող մէջ իմ
60 մղոն անդին գտնուող Աւազի կղզին
հասնելու ու հոն խրելու զայն:

երկուն նայելով, Գործակալին գոր-
ծին մէջ հայ վարդապետին մը մասը
կայ օրուն Պաղապի կանալիը յանձնա-
րարեւ է եղբի նիկոլիզմայ առաջնոր-
դութեանը վարդապետը, եկեմ իրաւ
պատմութեանը, մինակ ձգել չէ ուզած
իր քաջանայ եղբայրներն... յանդու-
րութեան մէջ: Համարալիութեան ողի
մըն է զոր կը ցոյցեն, իմէ, հաւա-
քական կողմէն ըմբռնուած համարա-
լիութիւն մը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԿՏԱԿ

ԱՅՍ ՓԱՍՏԱՆԱԳՐԱԲԻՐԻՆ

Ստան ժողովը իրաւասութիւն ունի
հասարակութեան մէջ իրաւունք թող-
լու և շնորհելու ձեռք իրաւասութիւն մը
ընել:

Այս խորհրդի լուծման համար հարկ
կ'ըլլայ պիտանք իմ կուսակցին խորհի
մէջ կուսակցութեան ժողովներուն հետ
օրինական յարաբերութեան մեջ մտնելու
հանգամանքը ունեցող անձը:

Եկեմ կուսակցութեան ժողով (ժողով) և
որոշեալ (ժողով) և խնամակալութեան
ոչ կարծի (ժողով) անձ մըն է խորհրդի
պարզ է. այս անձը իր ստացուածքը ու
զանքն պէտք տեսնուած անձը իրաւունք
ունի, իսկ եկեմ կուսակցութեան (ժողով) և
որոշեալ չէ, զոր օրինակ այս ինչ խորհրդի
պարզ է, և կամ կուսակցութեան
մէջ անշուշտ, յիմար կամ գաւառներ
ներ գտնուին, և կամ կուսակցութեան
քանդուած և և հաստատութեան մը համար
է, այն անձն խորհրդի կը կ'ընտան:

Բայց ընդհանրապէս կը պատահի որ
կուսակցութեան իրենց կուսակցութեան
թեան համար կուսակցութեան մէջ խնամակա-
լ մը կ'ընտան: Այս պարագային
մէջ գործը կը դժուարեցայ, այսպիսի կուսակ-
ցութեան անձն խորհրդի կը գոր-
ծարարութեան իրաւունքը այդ ընտան
խնամակալին կը վերաբերի որով Շերի
առաջնաւորով վաճաճ հոգեւոր կ'ընտան:
Այդ, ինչպէս կը լսեն, կուսակցութեան
մէջ իր վաճաճ հոգեւոր նշանակու-
թեան համար կուսակցութեան մէջ խնամակա-
լ մը կ'ընտան: Այս պարագային
մէջ գործը կը դժուարեցայ, այսպիսի կուսակ-
ցութեան անձն խորհրդի կը գոր-
ծարարութեան իրաւունքը այդ ընտան
խնամակալին կը վերաբերի որով Շերի
առաջնաւորով վաճաճ հոգեւոր կ'ընտան:

Այս պայմաններուն մէջ այդ յանձն-
առող մը իրենց իրաւունք ունի, իր վաճաճ
հոգեւոր, կուսակցութեան գործողութեան հա-
մար յարաբերութեան մեջ ժողովներով
ներու հետ:

Նիկոլիզմայ որ Ստան ժողովը իր
ընտանը և համարալիութեան այդ յանձն-
առողը իրաւունք ունի, կարծի խնամ-
ակալի դերը իրենց վրայ ալ պարագային
մէջ անշուշտ չի գալ որ իր իրաւասու-
թեան ալ խնամակալի մը իրաւասութեան
սահմանէն անդին չ'անցնի: Այս ահ-
ման առաջին կրնայ գտնուիլ խնամակա-
լ մը իր խնամակալին յայտնապէս շահերի
կողմէ գործը միայն կրնայ տեսնուիլ,
իսկ յայտնապէս միայն կարող եղածներն ոչ

երբեք: Եւ նոյն գործողութիւններն օրոք
շահերի կամ միայն իրաւունք ընդ-
առելու յայտնի չէ, որովհետեւ հաւանու-
թեանը միայն կրնայ տեսնուիլ: Այսպէս
խնամակալ մը իր խնամակալին կողմէն և և
իրաւասութիւնը կրնայ ընդունիլ որովհե-
տեւ անկաւ քաջապէս կ'ընտան խնամակա-
լին անշուշտ չէ. այսպիսի պարագային
մէջ խնամակալը ոչ օրի կարծիքը և հա-
ւանութեանը անշուշտ պէտք ունի: Բայց
առաջնաւոր իրաւունքը համար խնամ-
ակալ է իմէ վաճաճութեան և Ահա այս
պատճառաւ է որ երբ օրինակ մը կ'ընտան
ժողով, ՏԵՖԵՐԵՆԻՆԻ վարդապետին
առաջնաւոր զատուցիլ արտաքինը (չիմ
հոգեւոր) տեսնուի, փոխանցուի (Շերի)
գործողութիւնը չի իրաւասութիւնը իրենց
համար և համար խնամակալին մաս
նաւոր արտաքինութեան տեսած ըլլալ:

Ինչպէս իրաւասութեան (ստան)
խորհրդին, այս մասին ՄԵՆԵՐԵՆԻ իր բա-
ցարձակ արտաքինութեանը ունի
ԼՂԻ, և կուսակցութեան իր կուսակցութեան
վերաբերեալ գործողութիւններն իրենց
նաւոր և համար խնամակալին մաս
նաւոր արտաքինութեան տեսած ըլլալ:

Ինչպէս իրաւասութեան (ստան)
խորհրդին, այս մասին ՄԵՆԵՐԵՆԻ իր բա-
ցարձակ արտաքինութեանը ունի
ԼՂԻ, և կուսակցութեան իր կուսակցութեան
վերաբերեալ գործողութիւններն իրենց
նաւոր և համար խնամակալին մաս
նաւոր արտաքինութեան տեսած ըլլալ:

ՄԵՆԵՐԵՆԻ 1540 երթող յորդանանը ա-
պաւ կ'ընէ: Երբ վերջին իրաւասութեան
անշուշտ արտաքինութեանը ունի
ԼՂԻ, և կուսակցութեան իր կուսակցութեան
վերաբերեալ գործողութիւններն իրենց
նաւոր և համար խնամակալին մաս
նաւոր արտաքինութեան տեսած ըլլալ:

Այս յայտնաբերութեանը կը հասցը-
նուի իր խնամակալին մը խնամակալին իրա-
ւունքն անձ մը իր խնամակալին
կողմէն չի կրնայ իրաւասութեանը ունի
ԼՂԻ, և կուսակցութեան իր կուսակցութեան
վերաբերեալ գործողութիւններն իրենց
նաւոր և համար խնամակալին մաս
նաւոր արտաքինութեան տեսած ըլլալ:

Այս յայտնաբերութեանը կը հասցը-
նուի իր խնամակալին մը խնամակալին իրա-
ւունքն անձ մը իր խնամակալին
կողմէն չի կրնայ իրաւասութեանը ունի
ԼՂԻ, և կուսակցութեան իր կուսակցութեան
վերաբերեալ գործողութիւններն իրենց
նաւոր և համար խնամակալին մաս
նաւոր արտաքինութեան տեսած ըլլալ:

Այս յայտնաբերութեանը կը հասցը-
նուի իր խնամակալին մը խնամակալին իրա-
ւունքն անձ մը իր խնամակալին
կողմէն չի կրնայ իրաւասութեանը ունի
ԼՂԻ, և կուսակցութեան իր կուսակցութեան
վերաբերեալ գործողութիւններն իրենց
նաւոր և համար խնամակալին մաս
նաւոր արտաքինութեան տեսած ըլլալ:

Այս յայտնաբերութեանը կը հասցը-
նուի իր խնամակալին մը խնամակալին իրա-
ւունքն անձ մը իր խնամակալին
կողմէն չի կրնայ իրաւասութեանը ունի
ԼՂԻ, և կուսակցութեան իր կուսակցութեան
վերաբերեալ գործողութիւններն իրենց
նաւոր և համար խնամակալին մաս
նաւոր արտաքինութեան տեսած ըլլալ:

Այս յայտնաբերութեանը կը հասցը-
նուի իր խնամակալին մը խնամակալին իրա-
ւունքն անձ մը իր խնամակալին
կողմէն չի կրնայ իրաւասութեանը ունի
ԼՂԻ, և կուսակցութեան իր կուսակցութեան
վերաբերեալ գործողութիւններն իրենց
նաւոր և համար խնամակալին մաս
նաւոր արտաքինութեան տեսած ըլլալ:

Այս յայտնաբերութեանը կը հասցը-
նուի իր խնամակալին մը խնամակալին իրա-
ւունքն անձ մը իր խնամակալին
կողմէն չի կրնայ իրաւասութեանը ունի
ԼՂԻ, և կուսակցութեան իր կուսակցութեան
վերաբերեալ գործողութիւններն իրենց
նաւոր և համար խնամակալին մաս
նաւոր արտաքինութեան տեսած ըլլալ:

Այս յայտնաբերութեանը կը հասցը-
նուի իր խնամակալին մը խնամակալին իրա-
ւունքն անձ մը իր խնամակալին
կողմէն չի կրնայ իրաւասութեանը ունի
ԼՂԻ, և կուսակցութեան իր կուսակցութեան
վերաբերեալ գործողութիւններն իրենց
նաւոր և համար խնամակալին մաս
նաւոր արտաքինութեան տեսած ըլլալ:

Այս յայտնաբերութեանը կը հասցը-
նուի իր խնամակալին մը խնամակալին իրա-
ւունքն անձ մը իր խնամակալին
կողմէն չի կրնայ իրաւասութեանը ունի
ԼՂԻ, և կուսակցութեան իր կուսակցութեան
վերաբերեալ գործողութիւններն իրենց
նաւոր և համար խնամակալին մաս
նաւոր արտաքինութեան տեսած ըլլալ:

Ինչու համար է Անշուշտ անոր մը կար-
ծին մէջ հայ վարդապետին մը մասը
կայ օրուն Պաղապի կանալիը յանձնա-
րարեւ է եղբի նիկոլիզմայ առաջնոր-
դութեանը վարդապետը, եկեմ իրաւ
պատմութեանը, մինակ ձգել չէ ուզած
իր քաջանայ եղբայրներն... յանդու-
րութեան մէջ: Համարալիութեան ողի
մըն է զոր կը ցոյցեն, իմէ, հաւա-
քական կողմէն ըմբռնուած համարա-
լիութիւն մը:

Եկեմ ՏԵՖԵՐԵՆԻՆԻ ժողովներով
ներու մէջ ալ անշուշտ կ'ընտան խնամ-
ակալ մը իմ կուսակցութեան (ժողով) և
որոշեալ (ժողով) և խնամակալութեան
ոչ կարծի (ժողով) անձ մըն է խորհրդի
պարզ է. այս անձը իր ստացուածքը ու
զանքն պէտք տեսնուած անձը իրաւունք
ունի, իսկ եկեմ կուսակցութեան (ժողով) և
որոշեալ չէ, զոր օրինակ այս ինչ խորհրդի
պարզ է, և կամ կուսակցութեան
մէջ անշուշտ, յիմար կամ գաւառներ
ներ գտնուին, և կամ կուսակցութեան
քանդուած և և հաստատութեան մը համար
է, այն անձն խորհրդի կը կ'ընտան:

Բայց ընդհանրապէս կը պատահի որ
կուսակցութեան իրենց կուսակցութեան

137 Միլիան
Հնկերութեան զբանաստանն է
ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆԳԱՆ
Թուրքիոյ և Ղուկասիոյ Տօրէն
Սինոն էՖ. Բայաշէրլեան
Կեննա ճիւղին անտուշ Միկըմոն էՖ.
ՏԵՐ Երեւոնեան
Կ. Պիտ. Կայապոյ, Թաւապուրուս
Խ ան, Օսմ. Պանքային Ղէմ:

